

Kur'an'a Kurban-1

Nureddin Yıldız'ın "Hadislerle Diriliş" (118.) dersidir.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ. وَصَلَّى اللَّهُ وَسَلَّم عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ.

Âlemlerin Rabbi Allah'a hamd, Efendimiz Muhammed aleyhisselama, ailesine, ashabına salat ve selam olsun.

Tarihimizde ibreti kıyamete dek bitmeyecek mühim olaylardan birini, ümmetimizin lider şahsiyetlerinden birinin etrafında ele alacak, Ahmed bin Nasr el-Huzâî denen zatın Kur'an-ı Kerim'e hizmet için hayatını nasıl feda ettiğini anlamaya çalışacağız.

Ancak şunu katıyetle bilmemiz de önemlidir ki kendini Allah'a adayan müminlerin, derenin akarken yuvarlayıverdiği bir çakıl taşı misali değil, İblis'in süreci asırlara yayılmış büyük projelerinin sonunda Allah'a kurban olduklarını ve din hizmetindeki muvaffakiyetlerini akılda tutmak gerekir. Bunu daha iyi kavrayabilmek için hadisenin ayrıntılarına da gireceğiz lakin evvela bir hakikati teslim edelim:

Allah Teâlâ, insan olarak mümin ve Müslüman olmamızı emir buyurduğu ve bunun için de peygamberler gönderdiğinde, mümin olmayı kabul ile Müslümanca hayat yaşamayı tercih eden her kim varsa Allah'ın onu son nefesine kadar sinayacağını kabul etmiştir. Müslüman olmak riskten kurtulmak değil, riskli ortamda yaşamayı Müslümanca sürdürmenin kabul edilmesi demektir. Bu perspektiften bakıldığında da Müslüman olmayanın Müslüman'a göre daha rahat yaşayacağı söylenebilir. Müslüman olmak sıradanlaşmaktan çıkarak daha orijinal ve iyi bir gaye için koşmaktır. Bu da bedel ister.

Bedel, riski bitmeyen bir hayatı kabul etmektir ki imtihanlar bir, iki, üç... çeşitten ibaret değildir. Müslüman'ın seçtiği hayat tarzı mesela ekonomik alanda da imtihan olmasını gerektirir. Helal gıdayla beslenmenin getirdiği geçim zorluğu, faizle mücadele, kul hakkından korunmuş olma, temiz ve helal kazanma mecburiyeti gibi lüzumlar biriktiğinde Müslüman'ın Müslümanca yaşamasının ekonomik bazdaki imtihanları ortaya çıkar.

Diğer yandan Müslümanca yaşama iddiası, başında İblis'in bulunduğu büyük bir karşı cenahın da varlığını göz ardı etmemeyi zorunlu kılar. Bu karşı cenah, Müslüman'ı toprağında, ibadetinde, siyasetinde, ekonomisinde ve algıda sıkıştıracaktır. Müslüman olmak Allah'ın düşmanlarını karşıya almaktır. **Bütün dünyanın şer güçlerini karşısında bulma mecburiyeti hissetmek her Müslüman için mümkündür. Bu doğal sonuç, herhangi bir kimsenin Allah'la beraber olmasından dolayı Rabbinin onu düşmanlarından tamamen koruyacağı gibi bir talepte bulunamayacağı da öğretilir.**

Tam aksine Allah Teâlâ, madem ondan yana olmuştur, kulundan düşmanlarını ezmesini istemektedir.

İmtihan çeşitlerinden biri daha vardır ki zamanımız için gündeme alınması artık farz seviyesine gelmiş bir tanedir. Allah, mümin kullarının önüne siyaset ve ekonomi gibi alanlarda imtihanlar çıkardığı gibi aynı şekilde beyin üzerinden de imtihanlarla yüzleştirmekte, kullarının beyinlerine şeytan ve adamlarının ürettiği, imana ve kulluğa aykırı (negatif) fikir dalgalarını da salmaktadır. Kulun ayakta olup olmadığını test etmeye yönelik bu imtihan çeşidi, ashab-ı kiramın da onlardan sonrakilerin de bizim gibi karşılaştığı sınamalardandı.

Kur'an'a iman eden, bunun gereğince ibadetlerini yapan ama günün birinde bir dalganın gelip onu çizginin dışına çıkardığı fikir savrulmalarına karşı müminin tavrı, tıpkı faize veya iffet meselelerine olan tavrı gibi olacak ve fırtına hâline gelmiş düşünce salgınlarına karşı sünnete, ashab-ı kiramın yaşadığı Müslümanlığa tutunacaktır. Müslüman'ın bu alanda yaşayacağı bir saplantı riski, açlıkla imtihan edildiği bir risk ortamından çok daha tehlikelidir. Açlıkla karşılaşılması durumunda domuz eti veya alkol bile tüketilebilir, faiz kullanılabilir ve bütün bunlar tövbeyle kapanacak dosyalardır.

Ancak bahsettiğimiz beyin sarsılması durumunda dönüş ve tövbe o kadar kolay da mümkün de değildir. İmanını pazarlık konusu etmiş olmak başka bir şeye benzemez. Bu ihtimalde ahirete hiçbir umut olmaksızın gitme durumu bile muhtemel olabilir. Kaderi inkâr eden bir mümin namaz kılmakta

devamlı olsa değişen ne olacaktır? Allah'ın iman edilmesi gerektiğini buyurduğu şeylerden birini defterinden sildikten sonra mümin olarak ölmeyecektir ki. Kıyaslandığında, domuz etini on sene boyunca tıka basa yiyerek yaşadıktan sonra ölmekten daha tehlikelidir bu.

Nihayetinde on sene boyunca domuz eti yiyerek yaşamış birinin günahı, bir gün tek kelimeyle kaderi inkâr etmiş birinin günahından daha büyük değildir. Bunu iyi bilen İblis, henüz ashab-ı kiram zamanından itibaren bir grup Müslüman (olduğunu söyleyen) kimseye kaderi inkâr ettirmiş ve Kaderiye mezhebi ilk defa o zaman ortaya çıkmıştır. Ve bu durum da “madem kaderi inkâr edene Müslüman denmiyor, bunları zındık ilan edelim, cehenneme kadar yolları var” şeklinde kesin ve toptan bir yöntemle baştan savılamaz. Yapılan, İslam toprağında ve caminin içinde ve mümin toplumun kalbinde yapılmaktadır. Şam'da, Basra'da konuşulan hatta Medine sokaklarında Aişe radiyallahu anha anamıza soru olarak yöneltilen konulardır bunlar.

Fakat ashab-ı kiram kendi zamanlarında peyda olabilecek böylesi bir soruna karşı yüzde yüz hazırlıklıydılar, tuzağa düşmediler. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Efendimiz onlara, kaderi inkâr eden bir grubun çıkacağını ve İslam'ın ilk fitnesi olup Allah'ın ilk defa mümin kullarını imtihan etmesinin kader konusunda gerçekleşeceğini haber vermişti. Kaderi inkâr etmek İslam'ın fikir bazlı ilk büyük imtihandı ve insanın göklerle bağıni koparıp yerde keyfince istediği gibi hareket edebilmesi, kararları dünya yaratılmadan çok önce Allah'ın değil de kişinin şimdi kendi gücüyle verdiğini iddia anlamına geliyordu.

Zaten kaderi inkâr etmenin hemen arkasından da Kur'an-ı Kerim'i zevke göre yorumlayıp çakal gibi Müslümanlık üreten Haricîlik türemiştir. İstedğini kesip doğrayıp istediğini yaşatan bir anlayışla insanlara bakan bu kimseler İslam'ın hayata getirdiği dengeyi kaldırıp yerine insanın hırs ve ihtirasını koyuyordu. Bu akım Ali bin ebi Talib radiyallahu anhi bile kâfir ilan ederek öldürme mantalitesindeydi.

Nihayetinde dikkat edilmesi gereken, Haricîliğin de kaderi inkârın da insanların 'daha iyi Müslüman olmak' için ortaya attıkları bir şey olduğudur. Dolayısıyla mümin toplumun bu zihniyette olanlara karşı dışlayıcı, dışarı atıcı tavrı gösterememelerindeki ikilem kafa karıştırıcı olmuştur. Ümmet-i Muhammed'i berbat etmek için meydana çıkmış Mutezilîlik düşüncesi bile Hasan Basrî rahmetullahi aleyhin ders halkalarına katılan bir talebesi tarafından ortaya atılmıştır. Zehrin baldan üremesi, zararlı akımların Müslüman nesillerin sokağında, evinde, helal sofrasında oluşturulması bunların kökten reddedilememesinin ana nedenidir. Zaten kökten reddediş karşı taraftan gelmektedir: Haricîler akıllarınca ilk olarak Ali bin ebi Talib'i, Amr ibni'l-As'ı halkanın dışına atmışlar, onların Müslümanlığını 'beğenmemek' gibi bir çıkmaza girmişlerdir.

Müminin zihnindeki saf, Ebu Bekir radiyallahu anh seviyesine odaklanmış imanını pürüzlü hâle getirmeye çalışan ve bir yandan da makul gibi görünen gerekçelerle ortaya çıkan, İslam'ı daha güzel bir yere getirmek için üretilmiş gibi duran cilalı düşünceler imtihanın zor veçhelerindedir. Bunu atlatabilmek ve mücadeleyi kazanmak Rabbimize sunabileceğimiz kazançlarımızdandır. Kâfiri Çanakkale'de mağlup edebilmek kadar bir başka mücadele şekli olan zihin çanaklarında da ona yenilmemek lazımdır.

Mekke'ye peygamber olarak gelen Resûlullah aleyhissalatu vesselam, Kâbe'nin içindeki putlar kadar insanların zihin putlarına da karşı durmak mecburiyetinde kalmıştı. Ve Kâbe'nin içindekiler kadar beyinlerdeki putları kaldırma savaşı da vermişti. Zira zihinlerden kaldırılmamış put aslında kalkmış değildi. Şeytan da bu tarz bir savaşta hiçbir zaman kenara çekilmemiş, putlar yıkılmışsa emekliye ayrılmayı düşünmemişti ve kırılan putlardan sonra savaşı beyin putları üzerinden sürdürmeyi planladı.

Kadercilik ve kaderi inkâr düşüncesini bir beyin uru olarak Müslüman toplumun içine salması, sözünü ettiğimiz savaşın uzantılarından. Ashab-ı kiram şayet Haricîlik fitnesiyle uğraşmak zorunda kalmasaydı İslam'ı belki bizzat elleriyle Kafkasya'ya kadar ulaştıracaklardı. Ama müminleri öldürmekte

sakinca görmeyen o fitnebazlar yüzünden kendi toplum donanımlarının sorunlarıyla uğraşmak zorunda kaldılar.

Resûlullah aleyhisselamın Mekke ve Medine'sinde böyle olan o sorun, günümüzde de böyledir ve kıyamete dek böyle olacaktır. Helal yeme-içme meselesi, siyasî problemler Türkiye dünyanın en güçlü ülkesi olsa da bugünkü gibi dört yandan taarruza uğrasa da kıyamet gününe dek var olacaktır. Allah Teâlâ ensesi kalınlaşmış ve yanakları keyiften şişmiş değil çilesi sürekli olan veya buna hep hazır Müslüman istemektedir. Ashab-ı kiram gibi mübarek bir neslin bile karşısında kadere iman etmenin gereksizliğini savunan birilerini bulmasının anlamı budur.

Kaderiyyûn (kadercilik) ve Haricîlik (radikalizm) akımlarının ardından ümmetimizin iç dinamizmini ve ashab-ı kiramın bile büyük heyecanını sekteye uğratan başka bir fitne hareketi Mutezile idi. Kaderi inkâr eden akım Allah'ın insanlar üzerindeki kararlarının önceden yazılmış olmasına itiraz ederek, Haricîlik de kendi dediğinin doğru olduğunu dikte eden sapıklık ve adaletsizlikle ortaya çıkmıştı. Mutezile ise akli ilahlaştırmak için yola çıkmıştır, ana hedef olarak akli vahiyden güçlü tutmayı önceler. **Bir insan Mutezilî ise onun düşüncesinde kendisinin de en az Resûlullah aleyhisselam kadar bir şeyleri bilebileceği çünkü nihayetinde akıllı olduğu mantığı vardır.**

“Bu akla uymuyor, mantıklı değil” türünden itirazlar tipik birer Mutezilî cümlesidir.

Emevî iktidarının son yıllarında, hicretin 100. senelerinde gece sabahlara kadar Kur'an okuyup namaz kılmasıyla bilinen Vâsıl bin Atâ isimli bir adam, Hasan Basrî gibi ashab-ı kiramdan sonraki nesillerin en mübarek birkaç isminden biri olan âlimin ilim meclislerinde bulunuyordu.

Hasan Basrî'ye, büyük günah işleyenlerin cehennemde kalıp kalmayacaklarının sorulduğu ve onun da ashab-ı kiramdan öğrendiği şekliyle yani büyük günah işleyenler tövbe etmeden ölürlerse cehenneme girip cezalarını çektikten sonra cennete girebilecekleri yolunda cevapladığı bir fetvaya Vâsıl bin Atâ itiraz etmiş, “madem Allah o kimseyi affedecektir, öyleyse neden ateşe atmıştır, affedecekse baştan affetmeli değil midir? Yok, affedilecekse o zaman niye büyük günah şeklinde bir ayırım yapılıyor?” diye ileri çıkmıştı.

Bunun üzerine Hasan Basrî, öyleyse ne olacağını sormuş ve şu cevabı almıştı: “Böyle bir kişi ne cennete ne cehenneme girer.”

Aklını kullanmış ama akli o kişiyi günahının büyüklüğü nedeniyle cennete koydurmamış, Allah affedeceği için de cehenneme girdirmemiş ama aklın pili de bu noktada biterek anca, “ne cennete ne cehenneme, orta yerde bekleyecektir” diyerek çözüm bulabilmişti.

*

Akil insana lazımdır ama Allah'a vermek için değil, kendine saklaması için. Dikkat edilirse Vâsıl bin Atâ'nın serserinin teki olmadığını belirttik. Kendisi ibadetiyle meşhurdur. Bir parazit yaşıyor ve kısa devre geçiriyor. Hadise üzerine de Hasan Basrî'nin yanından ayrılıyor. Ayrılmak kelimesi Arapça'da 'itizâl' ile ifade edilir, 'ayrılan' da 'mutezile' demektir.

Bu düşünce daha sonraları Ahmed bin Hanbel'in kırbaçlanma ve yüzlerce Müslüman'ın öldürülme sebebi olan Mutezilî iktidarının başlangıcını teşkil etmiş, bir ara kaybolur gibi olmuşsa da yüzyılımızda yeniden meydana çıkmıştır. Şimdilerde ilahiyat fakültesinde, Arapça bir metni rahatlıkla okuyamayacak kadar dil fakiri olan, yüz tane hadisi dahi bilmeyen, ne fıkıh ne tefsir ilimlerinde tahsili olmayan kimseler bile yalnızca o fakültede bulunduğu için meclislerde “bana göre...” diyerek cümlelerine cüretkâr ifadelerle başlayabilmektedir. Elbette kimsenin kendini Kur'an'ın karşısında konumlandığı, Kur'an'ı savunanlarla savaşağını söylediği yoktur, zaten Müslüman olduğunu zanneden böyle söylemez; ama ayetler ve hadislerle de oynayabileceğini düşünür.

Aklı güçlendirdikçe akla disiplin getiren nassı (ayet ve hadis) kenara itmek doğal bir sonuçtur. Zira Müslümanlık, adı üzerinde, teslim olmaktır. Teslimiyet beyinlerin Allah'a teslim edilmesidir. Aklın yaptığı, insanı bu teslimiyetten koparmaktır. Teslimiyetten yontmak Müslümanlığı azaltmaktır. Bir insanın Müslümanlığı azalmadıkça akli güçlenmez. Şüphesiz ki Allah'a iman konularında geçerli olan bu akıl-teslimiyet meselesi sözcümleri teknolojik gelişmeleri, ticareti, siyaseti veya sosyal ilişkileri yönlendirmede mevzubahis edilmez. Bu alanlarda kullanılması gereken akıl nimetini ayet ve hadis ile ilintili konularda kullanmaya kalkışmak Mutezile dairesine girmek olur.

Bir insanın önüne "Buharî'de bu hadis vardır" şeklinde delil konduğunda "var ama..." türünden itirazlarla kendini Resûlullah aleyhisselamın sözüne karşı güçlü addederse burada Mutezile'nin başlattığı çılgınlığı bulmamız mümkündür. Sonuçta Mutezile akımı, hadis-i şerifleri ciddi ciddi yok kabul ederek kendini büyütüştür. Hiçbir hadis inkârcısı da Mutezile ile bağlantısını inkâr edemez ve o düşünceyle -bilerek veya bilmeyerek- bağlantı kurmadıkça hadislere dil uzatamaz.

Buharî ve Müslim ile ilgili haddi aşan cümleler edenlerin bazısı belki Mutezile kelimesini bile hiç duymamış olabilirler. Fakat önlerine hadisleri neden kabul etmedikleri sorusu çıkarıldığında on kişiden dokuzu Vâsıl bin Atâ'ya düşünce olarak bağlanır. İblis'in o günden bugüne yaşattığı İblislik aynı sahtekârlığın ambalaj değiştirmiş hâlidir.

Şeytan, Allah'a itimadımızı önce kadercilikle delmeye çalışmış ama bununla ayarttığı kimselere gidip Roma'da yaşamalarını salık vermemiş, Müslüman toplum içinde kalmalarını sağlamış hatta camiye de sahiplendirerek toplum içinde yerlerinin pekişmesi yöntemini tercih etmiştir. Bir Müslüman'ın sadece sakalına bakarak onun hayatıyla ilgili karar vermek olan Haricilik ile Allah'a güvenin yok edilmesini doğuran Mutezilî anlayış, ümmet-i Muhammed'i içinden çürütmeye kalkışan hareketlerden ikisidir. Bir Müslüman, ashab-ı kiramdan herhangi bir ismi hakarete layık görüyor ve onun düşüncelerini saygısızca yorumluyorsa bilinmelidir ki bu sapık hareketlerden birinin uzantısını temsil etmektedir. Çünkü şeytan çökertirken böyle sessiz ve aşamalı olarak işini yapmaktadır.

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِيْنَ. وَصَلَّى اللّٰهُ وَسَلَّمْ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَىٰ اٰلِهِ وَصَحْبِهِ اَجْمَعِيْنَ.

Âlemlerin Rabbi Allah'a hamd, Efendimiz Muhammed aleyhisselama, ailesine, ashabına salat ve selam olsun.